

a) Prema definiciji jednostrane z-transformacije imamo:

$$\begin{aligned}
 X(z) &= \sum_{n=0}^{\infty} x_n z^{-n} = \sum_{n=0}^{\infty} \sin \frac{n\pi}{2} z^{-n} = \frac{1}{2i} \sum_{n=0}^{\infty} (e^{n\pi i/2} - e^{-n\pi i/2}) z^{-n} = \\
 &= \frac{1}{2i} \sum_{n=0}^{\infty} [(e^{\pi i/2})^n - (e^{-\pi i/2})^n] z^{-n} = \frac{1}{2i} \sum_{n=0}^{\infty} \left[\left(\cos \frac{\pi}{2} + i \sin \frac{\pi}{2} \right)^n - \left(\cos \frac{\pi}{2} - i \sin \frac{\pi}{2} \right)^n \right] z^{-n} = \\
 &= \frac{1}{2i} \sum_{n=0}^{\infty} [i^n - (-i)^n] z^{-n} = \frac{1}{2i} \left[\sum_{n=0}^{\infty} \left(\frac{i}{z} \right)^n - \sum_{n=0}^{\infty} \left(-\frac{i}{z} \right)^n \right] = \frac{1}{2i} \left(\frac{1}{1 - \frac{i}{z}} - \frac{1}{1 + \frac{i}{z}} \right) = \\
 &= \frac{1}{2i} \left(\frac{z}{z-i} - \frac{z}{z+i} \right) = \frac{1}{2i} \left[\frac{z(z+i) - z(z-i)}{(z-i)(z+i)} \right] = \frac{1}{2i} \left(\frac{2iz}{z^2+1} \right) = \frac{z}{z^2+1}
 \end{aligned}$$

Ovdje je iskorištena formula za sumu beskonačnog geometrijskog reda

$$\sum_{n=N}^{\infty} q^n = \frac{q^N}{1-q}$$

koja vrijedi i za kompleksne vrijednosti q , pod uvjetom $|q| < 1$. To znači da je prethodno izvođenje valjano samo ukoliko je $|i/z| < 1$ i $|-i/z| < 1$, tj. ukoliko je $|z| > |i| = 1$. Međutim, za potrebe primjene jednostrane z-transformacije pitanje konvergencije nije ni od kakvog značaja, tako da se konvergencija korištenih redova obično i ne ispituje.

b) Slično, za ovaj slučaj imamo

$$X(z) = \sum_{n=0}^{\infty} x_n z^{-n} = \sum_{n=0}^{\infty} n^2 z^{-n}$$

Nevolja je što dobijeni red nije baš jednostavan za sumiranje. Jedna od mogućnosti je koristiti tehnike diferenciranja i integriranja iz matematičke analize, sa ciljem da se red svede na red čija je suma poznata (konkretno, na geometrijski red):

$$\begin{aligned}
 X(z) &= \sum_{n=0}^{\infty} n^2 z^{-n} = z \sum_{n=0}^{\infty} n^2 z^{-n-1} = z \frac{d}{dz} \int \sum_{n=0}^{\infty} n^2 z^{-n-1} dz = z \frac{d}{dz} \sum_{n=0}^{\infty} n^2 \int z^{-n-1} dz = \\
 &= -z \frac{d}{dz} \sum_{n=0}^{\infty} n^2 \frac{z^{-n}}{n} = -z \frac{d}{dz} \sum_{n=0}^{\infty} n z^{-n} = -z \frac{d}{dz} \left[z \sum_{n=0}^{\infty} n z^{-n-1} \right] = \\
 &= -z \frac{d}{dz} \left[z \frac{d}{dz} \int \sum_{n=0}^{\infty} n z^{-n-1} dz \right] = -z \frac{d}{dz} \left[z \frac{d}{dz} \sum_{n=0}^{\infty} n \int z^{-n-1} dz \right] = z \frac{d}{dz} \left[z \frac{d}{dz} \sum_{n=0}^{\infty} n \frac{z^{-n}}{n} \right] = \\
 &= z \frac{d}{dz} \left[z \frac{d}{dz} \sum_{n=0}^{\infty} z^{-n} \right] = z \frac{d}{dz} \left[z \frac{d}{dz} \left(\frac{z}{z-1} \right) \right] = z \frac{d}{dz} \left[z \frac{-1}{(z-1)^2} \right] = \\
 &= -z \frac{d}{dz} \left[\frac{z}{(z-1)^2} \right] = -z \frac{(z-1)^2 - 2z(z-1)}{(z-1)^4} = -z \frac{-z-1}{(z-1)^3} = \frac{z(z+1)}{(z-1)^3}
 \end{aligned}$$

Vidimo da je bilo potrebno izvršiti dva integriranja i dva diferenciranja (uz malo namještanja). Geometrijski red koji smo na kraju dobili konvergira za $|z| > 1$, tako da i dobijeni izraz za $X(z)$ postoji za $|z| > 1$ (diferenciranjem i integriranjem ne mijenja se oblast konvergencije reda).

Do istog rješenja je moguće doći i posve elementarnim putem (tj. bez upotrebe integriranja ili diferenciranja), ali je postupak nešto složeniji i indirektan. Recimo, možemo postupiti ovako:

$$\begin{aligned} X(z) &= \sum_{n=0}^{\infty} n^2 z^{-n} = \sum_{n=1}^{\infty} n^2 z^{-n} = \sum_{n=0}^{\infty} (n+1)^2 z^{-n-1} = z^{-1} \sum_{n=0}^{\infty} (n+1)^2 z^{-n} = \\ &= z^{-1} \sum_{n=0}^{\infty} n^2 z^{-n} + 2z^{-1} \sum_{n=0}^{\infty} n z^{-n} + z^{-1} \sum_{n=0}^{\infty} z^{-n} = z^{-1} X(z) + 2z^{-1} \sum_{n=0}^{\infty} n z^{-n} + z^{-1} \frac{1}{1-z^{-1}} \\ &= z^{-1} X(z) + 2z^{-1} \sum_{n=0}^{\infty} n z^{-n} + \frac{1}{z-1} \end{aligned}$$

Ako ovo shvatimo kao jednačinu po nepoznatoj $X(z)$, imamo

$$X(z)(1-z^{-1}) = 2z^{-1} \sum_{n=0}^{\infty} n z^{-n} + \frac{1}{z-1}$$

odakle je

$$X(z) = \frac{2z^{-1}}{1-z^{-1}} \sum_{n=0}^{\infty} n z^{-n} + \frac{1}{(1-z^{-1})(z-1)} = \frac{2}{z-1} \sum_{n=0}^{\infty} n z^{-n} + \frac{z}{(z-1)^2}$$

Ovim posao još nije gotov, jer ostaje red sa općim članom $n z^{-n}$. Međutim, njega možemo sumirati koristeći identičnu strategiju:

$$\begin{aligned} \sum_{n=0}^{\infty} n z^{-n} &= \sum_{n=1}^{\infty} n z^{-n} = \sum_{n=0}^{\infty} (n+1) z^{-n-1} = z^{-1} \sum_{n=0}^{\infty} (n+1) z^{-n} = \\ &= z^{-1} \sum_{n=0}^{\infty} n z^{-n} + z^{-1} \sum_{n=0}^{\infty} z^{-n} = z^{-1} \sum_{n=0}^{\infty} n z^{-n} + z^{-1} \frac{1}{1-z^{-1}} = z^{-1} \sum_{n=0}^{\infty} n z^{-n} + \frac{1}{z-1} \end{aligned}$$

Odavde možemo pisati

$$(1-z^{-1}) \sum_{n=0}^{\infty} n z^{-n} = \frac{1}{z-1}$$

tako da je

$$\sum_{n=0}^{\infty} n z^{-n} = \frac{1}{(1-z^{-1})(z-1)} = \frac{z}{(z-1)^2}$$

Konačno je

$$X(z) = \frac{2}{z-1} \cdot \frac{z}{(z-1)^2} + \frac{z}{(z-1)^2} = \frac{z(z+1)}{(z-1)^3}$$

c) Kako je $x_n = 0$ za $n < 4$, imamo:

$$X(z) = \sum_{n=0}^{\infty} x_n z^{-n} = \sum_{n=4}^{\infty} 2^n z^{-n} = \sum_{n=4}^{\infty} \left(\frac{2}{z}\right)^n = \frac{\left(\frac{2}{z}\right)^4}{1-\frac{2}{z}} = \frac{16}{z^3(z-2)}$$

Ovaj red konvergira za $|2/z| < 1$, odnosno za $|z| > 2$.

d) Za ovaj slučaj imamo:

$$X(z) = \sum_{n=0}^{\infty} x_n z^{-n} = \sum_{\substack{n=0 \\ n \text{ parno}}}^{\infty} z^{-n} = \sum_{n=0}^{\infty} z^{-2n} = \sum_{n=0}^{\infty} \left(\frac{1}{z^2}\right)^n = \frac{1}{1-\frac{1}{z^2}} = \frac{z^2}{z^2-1}$$

Razmatrani red konvergira za $|1/z^2| < 1$, odnosno za $|z| > 1$.

e) Za ovaj slučaj imamo:

$$X(z) = \sum_{n=0}^{\infty} x_n z^{-n} = \sum_{n=0}^{\infty} \frac{(-1)^n}{(2n)!} z^{-n} = \sum_{n=0}^{\infty} \frac{(-1)^n}{(2n)!} \left(\frac{1}{\sqrt{z}}\right)^{2n} = \cos \frac{1}{\sqrt{z}}$$

U ovom izvođenju iskorišten je sljedeći razvoj funkcije \cos u stepeni red poznat iz matematičke analize:

$$\cos w = \sum_{n=0}^{\infty} \frac{(-1)^n}{(2n)!} w^{2n}$$

Ovaj red konvergira za sve kompleksne vrijednosti w . Stoga $X(z)$ postoji za sve kompleksne vrijednosti z osim za $z = 0$ (jer tada izraz $1/\sqrt{z}$ nije definiran).

f) U ovom slučaju imamo:

$$\begin{aligned} X(z) &= \sum_{n=0}^{\infty} x_n z^{-n} = \sum_{n=0}^{\infty} \frac{1}{(n+2)!} z^{-n} = \sum_{n=2}^{\infty} \frac{1}{n!} z^{-n+2} = z^2 \sum_{n=2}^{\infty} \frac{1}{n!} \left(\frac{1}{z}\right)^n = \\ &= z^2 \left[\sum_{n=0}^{\infty} \frac{1}{n!} \left(\frac{1}{z}\right)^n - \frac{1}{0!} \left(\frac{1}{z}\right)^0 - \frac{1}{1!} \left(\frac{1}{z}\right)^1 \right] = z^2 \left(e^{1/z} - 1 - \frac{1}{z} \right) = z^2 (e^{1/z} - 1) - z \end{aligned}$$

Ovdje je iskorišten poznati razvoj u stepeni red

$$e^w = \sum_{n=0}^{\infty} \frac{w^n}{n!}$$

Kako posljednji red također konvergira za sve kompleksne vrijednosti w , $X(z)$ postoji za sve kompleksne vrijednosti z osim za $z = 0$ (jer tada izraz $1/z$ nije definiran).